

Märkuste ja ettepanekutega arvestamise tabel

Esitaja ja ettepaneku/märkuse sisu	Arvestamine/mittearvestamine ja põhjendus
Eesti Gaasiliit	
<p>1. Üldised tähelepanekud metaanimääruse olemuse ja rakendamise osas</p> <p>1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1787 (edaspidi metaaniheitemäärus) rakendamine impordi osas on jõudnud faasi, kus liikmesriikide praktilised otsused määravad, kas tegemist on toimiva kliimameetme või pigem Euroopa energiapulgeolekut kahjustava regulatsiooniga. Eesti peab selles küsimuses võtma selge seisukoha. Oleme seisukohal, et Eestil tuleb metaaniheitemääruse riigisisel rakendamisel hoiduda minimaalselt vajalikest nõuetest rangemate nõuete kehtestamisest. Samuti tuleb Eestil tagada, et pädeval asutusel on võimalik aktsepteerida võimalikult paindlikke ja Eesti energiapulgeolekut mittekahjustavaid määrusele vastavaid lahendusi. Leiame ka, et Eestil tuleb nõuda Euroopa Liidu tasandil metaaniheitemääruse rakendustähtaegade edasi lükkamist lähtudes Eesti energiapulgeoleku tagamise vajadusest ning Eesti gaasiettevõtjate ning ka pädeva asutuse reaalsest suutlikkusest määrust rakendada;</p>	<p>Selgitame</p> <p>Eelnõuga rakendatakse määruse nõudeid Eestis nii, et ei kehtestata määrusega nõutavatest minimaalselt vajalikest nõuetest rangemaid nõudeid ja võetakse arvesse nii gaasiettevõtjate kui pädeva asutuse reaalselt suutlikkust.</p>
<p>2) Kuigi metaaniheitemäärus eeldab sõltumatut kontrolli ja ulatuslikku mõõtmist (nt art 12, 28), ei ole paljudes eksportivates riikides akrediteeritud kontrollijaid ega tehnilisi võimalusi OGMP 2.0 või samaväärse taseme rakendamiseks. See olukord ei ole importijate kontrolli all, kuid vastutus metaaniheitemääruse rikkumise eest langeb neile. Nõudes eksportivate riikide tootjalt rangete reeglite täitmist on tekkimas olukord, kus paljude riikide tootjad pole nõus neid täitma ja keelduvad gaasi Euroopasse müümisest;</p> <p>3) Metaaniheitemääruse art-d 27 ja 28 panevad importijatele ulatusliku teabe esitamise ja samaväärsuse tõendamise kohustuse. Samas ei tulene määrusest ja seetõttu pole selge, milliseid dokumente ja tõendeid peab Eesti pädev asutus praktikas piisavaks ning kuidas hinnatakse näiteks „mõistlikke jõupingutusi“ olemasolevate lepingute puhul (määruse art 28(2)). Ka Euroopa Liidu tasandil on tööstusorganisatsioonid rõhutanud, et on vaja üleeuroopalist, ühtset ja praktilist</p>	<p>Arvestatud</p> <p>Seletuskirja on täiendatud.</p> <p>EL tasandil sellise ühtse ja praktilise juhendi koostamine käib, mille alusel kõik liikmesriigid saaksid impordinõudeid ühtviisi rakendada.</p> <p>Mis puudutab energiavarustuskindluse riskide hindamist, siis selle hindamine, kas varustuskindlus on tagatud, on kõige paremini välja toodud gaasi varustuskindluse määruses EL 2017/1938 (käsitleb gaasivarustuskindluse tagamise meetmeid), mis aitab määrata seda, kas/kui on energiavarustuskindlus ohus. Näiteks eelmainitud määruse artikli 14 lõike 6 all on kirjas, missugust kaubanduslikku infot saab kaaluda varustuskindluse</p>

<p>juhendit, mille alusel kõik liikmesriigid saaksid impordinõudeid ühtemoodi rakendada;</p> <p>4) Määruse art 33 lg 2 sätestab, et halduskaristusi võib kohaldada ainult juhul, kui need ei ohusta energiavarustuskindlust. Määrus ei täpsusta aga kuidas hinnatakse varustuskindluse riski, kas arvesse võetakse ka prognoositavaid riske (nt impordi alternatiivide kadumine, mõju gaasi hinnale) ning millal on põhjendatud karistuste kohaldamata jätmine või edasilükkamine.</p> <p>Leiame, et antud eelnõu menetlemise raames tuleb probleeme metaaniheitemääruse rakendamisel ning nende võimalikku mõju Eesti ja Euroopa energiapuudulikkusele Riigikogu ning Vabariigi Valitsuse tasandil käsitleda. Eesti ees seisvad reaalsed probleemid tuleb välja tuua eelnõu seletuskirjas ning nende võimalikku mõju ka eelnõu seletuskirjas realistlikult ja kõikehaaravalt hinnata.</p>	<p>olukorra hindamiseks ning pädev asutus saab riiklikku riskihinnangut koostades neid andmeid arvestada. Hinnata tuleb seda, kas meetme rakendamine võib oluliselt näiteks impordi vähendada, mõjutada gaasihoidla täitmise kohustust vmt. Samuti seda, kuidas oleks mõjutatud naaberriigid või kas on parajasti välja kuulutatud kriisitase gaasi varustuskindluse määruse alusel. Arvestada tuleb ka seda, kas karistusnormide rakendamine võiks kriitilisele imporditaristule ligipääsu piirata, kaitstud tarbijate varustamist või hooajalise tarbimistipu katmist ohustada. Energiavarustuskindlus sõltub riigiti tugevalt eri näitajatest ja seega tuleb ka Eesti puhul igal korral juhtumipõhiselt läheneda.</p>
<p>2. Märkused eelnõu ja seletuskirja kohta:</p> <p>1) Eelnõuga nähakse ette trahvid metaaniheitemääruse nõuete rikkumise eest ja juriidilisele isikule on suurim võimalik rahatrahv kuni 20% juriidilise isiku käibest. Nii maagaasiseadusesse (edaspidi MGS) kui ka seadme ohutuse seadusesse (edaspidi SeOS) kavandatakse lisada säte (vastavalt MGS § 44¹¹ ja SeOS § 17⁹), mille kohaselt kui juriidiline isik on emaettevõtja või sellise emaettevõtja tüdrukuettevõtja, kes peab koostama konsolideeritud raamatupidamise aruandeid, lähtutakse trahvi maksimaalse suuruse arvutamisel ettevõtja konsolideeritud käibest. Oleme seisukohal, et konsolideeritud käibega sidumine pole metaaniheitemääruse rikkumiste puhul põhjendatud, sest metaaniheitemäärusest tulenevate kohustuste täitmine on iga gaasiettevõtja tavapärane majandustegevus. Lisaks jääb MGS § 44¹¹ ja SeOS § 17⁹ sõnastustest selgusetuks, kes otsustab, kas lähtuda tuleb konsolideeritud kogukäibest või asjaomasest tululiigist.</p> <p>2) Seletuskirja lk 5 esitatud näitest nähtub ilmekalt konsolideeritud käibest lähtumise mõju, sest Eesti suurima võrgu omaniku AS-i Elering maksimaalne trahv oleks sellise käsitluse puhul 26 korda väiksem kui AS-i Gaasivõrk võimalik suurim trahv. Seejuures annaks eelnõu pädevale asutusele võimaluse otsustada, kas määrata AS-ile Gaasivõrk rahatrahvi maksimaalseks suuruseks 148,7 miljonit eurot (lähtudes konsolideerimisgrupi maagaasi ja veeldatud maagaasi müügiga seotud kogukäibest)</p>	<p>Arvestatud</p> <p>Selgitused nelja punkti osas:</p> <p>Punktide 1) ja 2) osas selgitame, et seletuskirja on täiendatud tekstiosaga, et lähtuda tuleb konkreetse juriidilise isiku majandusaasta käibest. Oleme arusaamal, et eelistatud on lihtsad koosseisud ja kohtuvälisele menetlejale ning kohtule ulatuslikuma diskretsiooniõiguse andmine karistuse määramisel ning et eriseaduses peaksid karistuste arvestamise alused olema võimalikult ühetaolised.</p> <p>Sarnane vastutussäte on sisse viidud ka elektrituruseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõusse järgmises sõnastuses: „...karistatakse rahatrahviga kuni 15 protsenti juriidilise isiku või tema konsolideerimisgrupi konsolideeritud käibest, kuid mitte vähem kui väärteto tulemusel teenitud kasule vastav summa.“. Selline säte on kirja pandud lähtudes EL määruse 1227/2011 sõnastusest: "<u>Olenemata lõike 3 punktist e ei ületa haldustrahvi summa 20 % asjaomase juriidilise isiku eelmise majandusaasta aastast kogukäibest.</u>"</p>

<p>või 21,4 miljonit eurot (lähtudes konsolideerimisgrupi maagaasi võrguteenuse müügist).</p> <p>3) Metaaniheitemääruse art 33 lg 2 sätestab, et liikmesriigid tagavad kooskõlas riigisisese õigusega, et pädevatel asutustel on õigus määrata trahve, sätestades ühtlasi, et juriidiliste isikute puhul ei ole <u>haldustrahvide summa suurem kui 20% eelmise majandusaasta käibest</u>. Metaaniheitemääruse põhjenduspunktid 78 ja 80 rõhutavad karistuste mittediskrimineerivat laadi ja järjekindlat (ühetaolist) kohaldamist, sealhulgas ühetaolise kohaldamise vajalikkust kõigis Euroopa Liidu liikmesriikides.</p> <p><u>Eelnevast tulenevalt palume selgitada:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • millisest metaaniheitemääruse sättest tuleneb võimalus lähtuda riigisisel maksimaalse võimaliku rahatrahvi suuruse määramisel mitte juriidilise isiku käibest, vaid konsolideerimisgrupi käibest; • kes ja millest lähtudes otsustab, kas kogukäibe määramisel lähtutakse kogukäibest või asjaomasest tululiigist; • kuidas on teised liikmesriigid sätestanud rahatrahvide maksimaalsed suurused – kas ettevõtja või konsolideerimisgrupi käibest lähtudes; • kuidas tuleb mõista ja kuidas hakatakse praktikas rakendada metaaniheitemääruse eestikeelses tekstis kasutatud sõnastust, mille kohaselt ei tohi haldustrahvide summa olla suurem kui 20% eelmise majandusaasta käibest. 	<p>Punkt 3) osas selgitame, et sellist kokkuvõtet praegu ei ole, ka teised liikmesriigid alles lisavad määruse rakendamiseks vajalikke sätteid oma õigusesse.</p> <p>Punkt 4) osas selgitame, et määruse sõnastus näeb ette, et juriidiliste isikute puhul ei ole haldustrahvide summa suurem kui 20% eelmise majandusaasta käibest. See tähendab, et pädeva asutuse jaoks siin on otsustusvahemik 0–20%, mitte kohustus rakendada 20% määra.</p>
<p>4) Eelnõu eesmärk on määrata pädev asutus ja tagada sanktsioonid metaaniheitemäärusest tulenevate kohustuste täitmata jätmisel. Kuigi liikmesriik ei tohi Euroopa Liidu määruse reguleerimisalal vastu võtta siseriiklikke õigusakte, siis määrusest tuleneva pädeva asutuse määramisel ja talle riikliku järelevalve ning karistuste määramise õiguse andmisel peab olema selge, kes on järelevalve subjektid ning siseriikliku õigusega ei saa kitsendada ega laiendada Euroopa Liidu määrusest tulenevat subjektide ringi.</p> <p>5) Eelnõu § 1 p-s 3 esitatud MGS § 37³ annab Keskkonnaametile pädevuse teostada järelevalvet gaasiettevõtjate tegevuse üle metaaniheitemääruse kohaselt. Eelnõu § 1 p 5 annab Keskkonnaametile õiguse teha <u>gaasiettevõtjatele</u> ettekirjutus metaaniheitemääruses sätestatud nõuete täitmise tagamiseks. Samuti reguleerivad seadme ohutuse seaduse muudatused (eelnõu § 2 p) (SeOS) Keskkonnaameti pädevust läbi viite MGS §-s 4 nimetatud gaasiettevõtjatele.</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja täiendatud</p> <p>5) osas lisatud selgitus, et kuigi määruse artikkel 2, kus on lahti seletatud mõisted, käsitleb ka füüsilisi isikuid, siis eelnõus on viited füüsilisele isikule üldiselt välja jäetud, kuna Eestis füüsilised isikud teadaolevalt gaasivõrku ei opereeri ja gaasi ei impordi. Ka maagaasiseaduse §-is 4 sellist täpsustust ei ole. Vastavalt maagaasiseaduse § 4 lõikele 1 on gaasiettevõtja ettevõtja, kes tegutseb vähemalt ühel tegevusalal, milleks on gaasi tootmine, import, ülekande, jaotamine, hoiustamine või müük, ning kes vastutab selle tegevusega seonduva kaubandusliku või hooldusküsimuse lahendamise eest (MGS § 4).</p> <p>4) ja 6) osas lisatud selgitus, et metaaniheite määruse mõistes sihtrühmaks Eesti mõistes on: gaasi ülekande- ja</p>

<p>6) Gaasiettevõtja on MGS § 4 kohaselt <u>ettevõtja</u>, kes tegutseb gaasi tootmise, impordi, ülekande, jaotamise, hoiustamise või müügi tegevusalal, ning kes vastutab selle tegevusega seonduva kaubandusliku või hooldusküsimuse lahendamise eest. Metaaniheitemäärus reguleerib käitaja, ettevõtja ja importija kohustusi ja määruses esitatud terminite kohaselt võivad käitajaks, ettevõtjaks ja importijaks olla ka füüsilised isikud. Selliselt on MGS-i gaasiettevõtja termin erinev metaaniheitemääruse subjektide ringist. Seetõttu pole selge, kas eelnõus Keskkonnaametile antud pädevus järelevalveks, ettekirjutuste tegemiseks ja ka näiteks riikliku järelevalve meetmete rakendamiseks on piiritletud MGS-i tähenduses gaasiettevõtjateks olevate isikute või metaaniheitemääruse subjektide kaudu.</p> <p>Eelnevast tulenevalt palume eelnõu seletuskirja täiendada ja selgitada, kes on metaaniheitemääruse subjektid Eestis ning ka seda, kelle üle riikliku järelevalve tegemiseks Keskkonnaametile pädevus antakse.</p>	<p>jaotustaristu käitajad ehk gaasivõrguettevõtjad, LNG terminali operaatorid ning Eesti äriregistrisse kantud gaasi importijad.</p> <p>Sihtrühma suurus: 21 tegevusloaga gaasi võrguettevõtjat, üks gaasi ülekandevõrguettevõtja, 2025. aasta 11. novembri seisuga 9 tegevusloaga gaasi importijat, kaks registreeritud LNG-terminali haldurit. Seaduseelnõu ei puuduta maagaasi lõpptarbijaid.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Jääb selgusetuks, millisel põhjendusel jäetakse eelnõu § 1 p-s 6 tehtava MGS § 382 muudatusega Konkurentsiameti poolt füüsilisele isikule määratava sunniraha ülemmääraks 1300 eurot, kuid Keskkonn ameti füüsilisele isikule määratava sunniraha ülemmäärana sätestatakse 5000 eurot. Palume seletuskirja vastava põhjendusega täiendada; Samuti palume MGS § 38² käsitlevas seletuskirja osas täpsemalt selgitada näidet „näiteks juhul, kui turuosaline hoidub sihilikult avaldamast siseteavet, mis mõjutab energia hinda“ ja tuua välja, milline metaanimääruse säte paneb turuosalisele kohustuse sellise info avaldamiseks; Palume eelnõu § 1 p-des 1 ja 2 esitatud MGS § 24 lg 1 muutmisel ja lõikega 15 täiendamisel kasutada sõnastust, mis lepiti kokku Eesti Gaasiliidu ja Kliimaministeeriumi kohtumisel ning esitati Kliimaministeeriumile 11.11.2025: <p>„1) paragrahvi 24 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: <i>„(1) Võrguettevõtja tagab võrku sisestatud ja võrgust väljunud gaasikoguste mõõtmise, mõõteandmete kogumise ja töötlemise ning peab sellekohast arvestust. Käesolev kohustus ei hõlma teise võrguettevõtja võrgust tema võrku sisestatud gaasikoguste mõõtmist, mõõteandmete kogumist ja töötlemist ega sellekohase arvestuse pidamist.</i></p> <p>2) paragrahvi 24 täiendatakse lõikega 1⁵ järgmises sõnastuses:</p>	<p>Arvestatud Sunniraha määramise osas eelnõu muudetud.</p> <p>Arvestatud Seletuskirja täiendatud.</p> <p>Arvestatud ja eelnõu sõnastust muudetud. § 24 lg 1 muudatus ja lisatav lõige 1⁵ sattusid eelnõusse inimliku eksituse tõttu esialgse ettepaneku sõnastuses. Muudetud sõnastust eelnõus vastavalt Gaasiliidu tehtud ettepanekule.</p>

<p>„(1⁵) Nõuded mõõtmisele, mõõteandmete kogumisele ja töötlemisele võib kehtestada valdkonna eest vastutav minister gaasituru toimimise võrgueeskirjaga.“.</p>	
<p>7) Metaaniheitemäärusesse on kirjutatud nõudeid, mida praktikas pole siiani võimalik täita. Nii peab 05.02.2027 olema emissioonide mõõtmine vastav OGMP 2.0 reeglistiku tasemele 5, aga praktikas sellist mõõtetehnikat veel ei eksisteeri ehk käitajad ei ole võimelised neid nõudeid täitma. Seletuskirja majandusliku mõju osas on välja toodud (osa 6.3 lk 11), et kui Eestis ei ole metaaniheitemäärusele vastavaid kontrollijaid, võib kasutada välismaiseid kontrollijaid, kelle on akrediteerinud oma riigi akrediteerimisasutus kooskõlas määrusega (EL) nr 765/2008 ja samas on lisatud, et teadaolevalt ei ole Euroopas veel ühtegi määrusele (EÜ) nr 765/2008 vastavalt akrediteeritud sõltumatut kontrollijat. Palume seletuskirja täiendada ja selgitada, kuidas peaksid metaaniheitemääruse subjektid käituma ning kuidas kavatseb riik (täpsemalt Keskkonnaamet) läheneda riiklikule järelevalvele ning võimalikule sunniraha ning rahatrahvi määramisele olukorras, kus gaasiettevõtjatel pole reaalsuses võimalik metaaniheitemäärusest tulenevaid kohustusi täita.</p>	<p>Selgitame, et juba praegu peab <i>haldusmenetluse seaduse § 3 lg 2 ja § 4 lg 2 kohaselt haldusorgan kaalutusõigust teostama eesmärgipäraselt ja mõistlikult</i>. Riiklik järelevalve peab seega arvestama tegelikku tehnilist ja turuolukorda ning tagama õigusselguse ja õiguskindluse. Riiklik järelevalve keskendub käesoleval üleminekuperioodil sellele, et gaasiettevõtjad, pädev asutus ja kontrolliaruande koostajad tegutseksid heas usus ning rakendaksid kõiki realselt võimalikke meetmeid nõuete täitmiseks. Sunniraha või rahatrahvi ei kohaldata olukorras, kus on tuvastatav kohustuse objektiivne täitmise võimatus.</p>
<p>8) Eelnõu on kavandatud jõustuma 01.01.2027, samas kui metaaniheitemäärusest tuleneb importijatele kohustus esitada aruandeid ja teavet alates juba alates 2025. a maist. Palume seletuskirja täiendada selgitustega, kuidas rakendatakse otsekohalduvat metaaniheitemäärust olukorras, kus Eesti pole määranud pädevat asutust. Ühtlasi palume kaaluda eelnõusse kirjeldatud olukorra lahendamiseks vajalike rakendussätete lisamist, mis tagaksid Eesti gaasiettevõtjatele õigusselguse olukorras, kus neile tulenevad metaaniheitemäärusest kohustused, kuid riik on viivitanud nende rakendamiseks vajalike siseriiklike regulatsioonide koostamisega.</p>	<p>Selgitame Tegemist on otsekohalduva määrusega. Kuni Eesti ei ole pädevat asutust määranud, suhtleb Kliimaministeerium energeetikasektori ettevõtjatega, kellele määrus kohaldub, et tagada määrusest tulenevate kohustuste täitmine ja nõuetekohaste aruannete edastamine Euroopa Komisjonile.</p>
<p>9) Halduskoormuse tasakaalustamise reegli kohaselt (Vabariigi Valitsuse hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 1 lg 41) tuleb juhul kui seaduseelnõuga kavandatavate nõuete tõttu kasvab halduskoormus, näha ette muudatused halduskoormuse vähendamiseks. Sealjuures peab halduskoormuse vähendamise lahendusettepanek omama vähendavat mõju olemasolevale halduskoormusele (hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 41 lg 2 p 3). Halduskoormusena käsitletakse ettevõtjale õigustloovatest aktidest tulenevaid kohustusi. Eelnõu seletuskirja kohaselt leiti halduskoormuse tasakaalustamise reegli rakendamiseks, et bürokraatia vähendamiseks energeetika valdkonnas on vajadus kehtetuks tunnistada majandus- ja taristuministri 25.02.2022. a määrus nr 17</p>	<p>Arvestatud Seletuskiri muudetud ja halduskoormuse kasvule on leitud tasakaalustamise meede ning seda on kirjeldatud seletuskirjas.</p>

„Kaugküttevõrgu kaudu jaotatud soojuse müügihinna osalise kompenseerimise tingimused ja kord”, põhjusel, et määrus ei ole enam asjakohane, sest ajaline piirang osalise hinna kompenseerimise osas on lõppenud.

Sellisena ei vasta eelnõu halduskoormuse tasakaalustamise reeglile, mille kohaselt tuleb esitada ettepanek olemasoleva, mitte juba reaalselt ammu lõppenud ja ka formaalselt enne seaduseelnõu algatamist kehtetuks tunnistatud (25.02.2022. a määrus nr 17 on kehtetu juba alates 12.01.2026) halduskoormuse vähendamiseks. Lisaks ei kattu majandus- ja taristuministri 25.02.2022. a määruse nr 17 ja käesoleva eelnõu subjektid: määrus puudutas vaid kaugküttevõrgu kaudu jaotatud soojuse müüjaid, kuid käesoleva eelnõu subjektide, kelle halduskoormus suureneb, ring on hoopis erinev hõlmates gaasivõrguettevõtjaid, gaasi importijaid ja LNG terminali haldureid.

Halduskoormuse tasakaalustamise reegli rakendamiseks seoses käesoleva eelnõuga palume gaasivõrguettevõtjad eemaldada kompleksse majandusaasta aruande (EKOMAR) valimist. EKOMAR-i aruandes küsitavatest andmetest suurem osa on kättesaadavad ettevõtte majandusaasta aruandest ja osa riiklikest statistilistest aruannetest „Majandustegevus“ ja „Finantsnäitajad“. Analoogseid dubleerivate andmete küsimisi on kahtlemata veelgi ja igati kohane oleks metaaniheitemäärusest tulenevate täiendavate ulatuslike aruandekohustuste tasakaalustamiseks mitte küsida aruandeid, milles sisalduvaid andmeid on riigil võimalik saada neid ettevõtjatelt täiendavalt küsimata.